

Ο ΕΔΙΣΩΝ

Ούτε οί μεγαλεπήβολοι πολιτικοί, ούτε οί ένδοξοι πολέμιοι, ούτε οί έμβρόντητοι ποιηταί, ώς ήθελεν εΐπει ο Λουκιανός, ούτε οί παντός είδους καλλιτέχναι, έχουσιν εΐς τήν έποχήν μας τό γόητρον τών μεγάλων έπιστημόνων, τών ανθρώπων εκείνων, οΐτινες εύρίσκουσι μίαν αλήθειαν έν τῷ άπειρῷ βιβλίῳ τῆς φύσεως, καί χρησιμοποιοῦσιν αὐτήν ὑπέρ τῆς ανθρωπότητος, ενός Pasteur ἢ ενός Έδισων.

Ο Έδισων εΐνε Άμερικανός. Άνήκει εΐς τήν μεγάλην εκείνην συμπολιτείαν, ἣτις φαίνεται ὡσεΐ κόσμος διάφορος τοῦ άλλου πολιτισμένου κόσμου, διότι ζῇ, πολιτεύεται, εργάζεται, εκδηλοῦται ὑφ' άλλας τὰς εἰσόδους εΐς διαστάσεις κολοσιαίς καί κατ' άλλόν τρόπον ίδιον, τόν ὅποιον τὰ λοιπὰ ἔθνη θαυμάζουσιν ἢ φθονοῦσιν, άλλα δέν δύνανται νά μιμηθῶσιν.

Ο Έδισων εΐνε αὐτομαθής, ὅπως πάντες οί μεγάλοι εΐς πᾶν στάδιον άνδρες τῆς μεγάλης δημοκρατίας. Δέν τόν εἰσμίκρυνε, δέν ἡμίβλυνε τόν νοῦν καί τήν καρδίαν του, οὔτε ἱερεὺς ὑποκριτῆς καί φανατικός, οὔτε χαυνωτική οἰκιακή άγωγή, οὔτε τὰ άπαίσια οἰκοτροφεία, οὔτε κανέν δῆθεν σύστημα εκπαιδεύσεως. Μοίραζ' ὦν εἶτι εξέμαθε σχεδόν άνευ ὁδηγοῦ ν' αναγινώσκη καλῶς καί νά γράφῃ μετρίως τήν γλῶσσάν του. Αὐτῇ ὑπῆρξεν ἡ άσφαλῆς βάσις τῆς μορφώσεώς του. Άλλ' εΐς αὐτόν ἤρχουν τὰ στοιχεῖα ταῦτα. Διότι φιλομαθῆς ὦν άνεγίνωσκεν άπλήστως ὅ,τι εὔρισκε πρόχειρον, ὅ,τι ἐπεθύμει ν' αναγνώσῃ, χωρίς νά κωλύηται παρ' οὔδενός, ὅπως μή μάθῃ δῆθεν τί εκ τών άποκρυπτομένων εΐς τήν νεύτητα, ὅπως μή χαλάσῃ τὰ ἔθνη του. Βιβλιοθήκην εΐχε πλουσιωτάτην, πρακτικωτάτην καί πανταχοῦ παροῦσαν, τὰς παντός είδους άμερικανικάς εφημερίδας, αΐτινες άποτελοῦσι τελείαν έγκυκλοπαιδείαν, άλλ' έγκυκλοπαιδείαν πρό πάντων πρακτικῶν γνώσεων, τερπνοτάτην άλλως, χάρις εΐς τήν εἰκονογραφίαν καί τήν άπειρον ποικιλίαν τῆς ὕλης.

Ο Έδισων εγεννήθη τῷ 1847 έν Νέα Υόρκῃ εκ γονέων πτωχῶν εργατῶν. Πρίν ἢ συμπληρώσει τό ένδέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας κατέλιπε τήν πατρικήν καλύθην καί εκέρδιζε τόν ἄρτον του ὡς εφημεριδοπώλης τών σιδηροδρόμων. Καί οὔτως έμμορφούτο εΐς τό πρώτιστον πρακτικόν σχολεῖον τῆς οἰκουμένης, αναγινώσκων τὰς εφημερίδας δι' τῆς πωλήσεως τών ὁποίων εἶχε καί έπισκεπτόμενος δι' τών σιδηροδρόμων εΐς άλλας αὐτῆς τὰς διευθύνσεις τήν μεγάλην συμπολιτείαν καί τὰς λαμπράς αὐτῆς πόλεις. Οστις θέλει νά συγκρίνῃ τοιοῦτον σύστημα άγωγῆς ελευθέρως, άναπτυσσούσης άλλας τὰς ανθρωπίνους δυνάμεις εἰς αἰσίως, πρὸς τὰ έν Εὐρώπῃ κρατοῦντα μεσαιωνικά συστήματα, τὰ καί έν Ἑλλάδι εἰσαγόμενα δυστυχῶς, ὡς αναγνώσῃ τό σύγγραμμα τοῦ Γάλλου ιατροῦ καί ακαδημαϊκοῦ Riant περί τῆς ὕγεινῆς τών οἰκοτροφείων (hygiène des internats).

Τοιοιουτρόπως ὁ Έδισων μέ τήν μεγαλοφυΐαν του, τήν ὁποίαν τίποτε δέν εἰστεύωσεν ἢ εἰστρέβλωσεν, άλλα μάλιστα πᾶν τό περιέχον άνέπτυξεν, έντός έννέα ἔτων κατηρτίσθη μόνος του, άπέκτησε τὰς γνώσεις έγκρατοῦς εἰσστήμονος θεωρητικοῦ καί πρακτικοῦ εΐς τὰς φυσικάς εἰσστήμας καί ιδίως εΐς τήν ἡλεκτρικήν. Εἰκοσαετῆς μόλις ἦτον ἤδη ὁ δημιουργός τῆς τύχης του, αναγινώσκων καί ὁχούμενος, χωρίς νά πατήσῃ ποτέ εΐς σχολεῖον, χωρίς νά πάθῃ ποτέ καμμίαν αἰκίαν ἀπό κανένα βάνανυσον καί άμαθῆ δάσκαλον, χωρίς νά ὑποστῇ ὁ νοῦς του καμ-

μίαν στρέβλωσιν ἀπό κανένα άπλυτον καί ἡλίθιον λογιστικόν.

Ο Έδισων εΐνε ὕψηλός, άγένειος, μέ ὀφθαλμούς κυανούς έντός βαθέων κοιλωμάτων, μέ κόμην ἤδη λευκήν. Εΐνε πατήρ τεσσάρων τέκνων. Τῆς μικρᾶς κόρης του τήν πρώτην κραυγήν, ἅμα εγεννήθη, άπετύπωσεν εΐς φωνόγραφόν του.

Ο μέγας μυσταγωγός τοῦ ἡλεκτρισμοῦ, ὅστις τό πρώτον ἤδη ἦλθεν εΐς τήν Εὐρώπην, κατοικεῖ ἀπό ἔτων εΐς τὰ περίχωρα τῆς Νέας Υόρκης έν ιδιοκτητῇ καί ὑπ' αὐτοῦ διασκευασθείσῃ οἰκίᾳ, ἣτις ἐξωτερικῶς μέν δέν ἔχει τίποτε τό άξιοσημεῖωτον, ἐσωτερικῶς ὅμως εΐνε αλήθως ἡ οἰκία μάγου τών νεωτέρων χρόνων. Εΐς άλλην έποχήν θά εθεωρεῖτο τό οἰκημα τοῦτο αλήθες ένδικείμενον μυστηριωδῶν δαιμόνων. Εκεί πανταχοῦθεν διασταυροῦνται σύρματα παντός είδους, τηλέφωνα, φωνογράφοι, ἡλεκτρικοὶ κώδωνες, ἡλεκτρικοὶ λαμπτήρες, τηλέγραφοι, παντός είδους ἡλεκτρικά εργαλεῖα, ακούονται ὡς ἐξ ὑπογείου μυστηριώδεις συνδιαλέξεις, σημαίνουσι κώδωνες άφανεῖς, διαχέεται αἰφνιδίως άπλετον φῶς καί κατὰ τιθενται δι' άοράτων χειρῶν τὰ ἐδέσματα ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Καταπληκτικήν έντύπωσιν λαμβάνει ὁ έπισκεπτόμενος τό μέγαρον τοῦτο τοῦ ἡλεκτρισμοῦ. Τήν αὐτήν έντύπωσιν αἰσθάνεται καί ὁ έπισκεπτόμενος έν τῇ εκθέσει τών Παρισίων τήν αἰθουσαν τοῦ Έδισων.

Ο Έδισων ἔχει εΐς τήν διάθεσίν του πληθύν θελοντῶν εἰσστημόνων, οὓς διευθύνει, ὑπαλλήλους αριθμουμένους κατὰ εκατοντάδας καί τρισχιλίους εργάτας. Τό μέγα βιομηχανικόν κατάστημά του κεῖται έν Menlo-Park, εΐς άπόστασιν περίπου δεκαπέντε μιλίων ἀπό τῆς κατοικίας του. Οὔτω μεθοδικῶς παράγει, οὔτως εἰπεῖν, τὰς άνακαλύψεις του, αΐτινες ὑπο πρακτικήν μάλιστα έποψιν εΐνε προωρισμέναι νά συντελέσωσι τὰς μεγίστας εἰσστημονικάς καί κοινωνικάς επαναστάσεις τών νεωτέρων χρόνων.

Ὡς αλήθης άγγλοσάξων ὁ Έδισων ὀφελῶν τήν ανθρωπότητα, δέν ζῆμιοι έαυτόν. Δέν εΐνε εκ τῆς χορείας τών μαρτύρων τῆς εἰσστήμης. Εκέρδισε μέχρι τοῦδε εἰκοσιν εκατομμύρια φράγκα. Άλλα καί πλείστοι άλλοι έν Άμερικῇ χάρις εΐς τήν εφαρμογήν τών ανακαλύψεων του άπέκτησαν περιουσίας κολοσιαίας.

Ὡς ιδιώτης ὁ Έδισων εΐνε φιλοσταργότατος οἰκογενειάρχης, έντιμος καί εύεργετικός, χαρακτῆρος εὐθύμου. Ὡς αλήθης εἰσστήμων εΐνε εἰλικρινῶς μετρίφρων. Εγράφῃ εἰσχάτως, ὅτι ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας τῷ άπνευμε τόν Μεγαλόσταυρον τοῦ Στέμματος τῆς Ἰταλίας μετά τοῦ παρομαρτοῦντος εΐς τό αξίωμα τοῦτο τίτλου τοῦ Κόμητος. Άλλ' οί Άμερικανοὶ δέν φέρουσιν οὔτε παράσημα, οὔτε τίτλους εὐγενείας. Φαίνεται δέ, ὅτι ὁ μέγας τοῦ ἡλεκτρισμοῦ μάγος δέν συνεκινήθη πολὺ εκ τῆς τιμῆς ταύτης, ἣτις άνήκει δικαιωματικῶς εΐς λεγεῶνας άλλας άγνώστων καί άσημάντων ὑπαλλήλων καί πολιτικολόγων.

Η ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΟΥ ΑΡΧΗΓΟΥ

Πρωτοφανής αλήθως εΐς τὰ χρονικά τών διαδηλώσεων εγενέτο ἡ κατὰ τήν παρελθοῦσαν Τρίτην ὑποδοχή. Άρκετοὶ άνθρωποι εθεώρησαν καλόν καί σοδαρόν πρᾶγμα νά ὑποδεχθῶσι τόν κ. Δηλιγιάννην πανηγυρικῶς, διότι επέστρεφεν εκ τῆς Εκθέσεως τών Παρισίων, ὅπου εξέθηκε τὰς ιδέας του περί τῆς τριπλῆς συμμαχίας, τυχῶν τοῦ πρώτου επάίνου παρὰ τών πρωτοετῶν φοιτητῶν τῆς νο-